

ZÁŘÍ 2017

NÁŠ ČASOPIS PLNÝ ZAJÍMAVOSTÍ

D é č k o

Domov pro seniory Velké Meziříčí,

příspěvková organizace

Zdenky Vorlové 2160

594 01 Velké Meziříčí

www.domovvelkemezirici.cz

OBSAH

Blahopřání na září	3
Ze života domova	4
Stálá nabídka měsíce	4
Co se dělo u nás v domově v srpnu	6
Pozvánka na akce v září	8
Pěstování.....	9
Horoskop.....	11
Významné dny a výročí v září	12
Významy jmen	13
Fotogalerie	16
Pranostiky	17
Bylinkový receptář.....	17
Kdo to byl	20
Pověsti z Velkého Meziříčí	26

BLAHOPŘÁNÍ NA ZÁŘÍ

Luboš SVOBODA

Marie ČMUCHOVÁ

Antonín SVOBODA

Jaroslav SCHROLLER

Marie SKLENÁŘOVÁ

Marie HROMKOVÁ

Františka KŘEČKOVÁ

**Všem oslavencům přejeme k jejich narozeninám hodně
štěstí, zdraví a spokojenosti do dalších let.**

Obyvatelé a zaměstnanci domova.

ZE ŽIVOTA DOMOVA

V měsíci srpnu odešli:

Paní Stanislava Kakušková + 1. 8. 2017

Paní Anežka Trojanová + 7. 8. 2017

Paní Milada Procházková + 9. 8. 2017

Pan Bohumil Dvořák + 29. 8. 2017

V srpnu přišli noví obyvatelé:

Paní Františka Křečková z Třebíče

Pan Josef Smejkal z Měřína

STÁLÁ NABÍDKA MĚSÍCE

- POJÍZDNÁ PRODEJNA**

**POJÍZDNÁ PRODEJNA BUDE PŘISTAVENA KAŽDÉ
PONDĚLÍ A ČTVRTEK OD 11,20 DO 11,35**

- PŮJČOVÁNÍ KNIH**

Donáška knih na pokoje bude probíhat ve středu. Pokud máte o nějakou knihu zájem, kontaktujte přímo recepci nebo svého klíčového pracovníka, který informaci předá.

• NÁKUPY

Nákupy pečiva a potravin můžete uskutečnit každou středu v pojízdné prodejně, nákup drogerie je možno uskutečnit přes Vaše klíčové pracovníky, pracovnice terapií nebo sociální pracovníci, případně se domluvit na recepci.

• PRAVIDELNÉ AKTIVITY

Pondělí	10:00	trénink paměti
	11:20	pojízdná prodejna
	13:00	canisterapie s paní Dyntarovou
Úterý	9:00	canisterapie s paní Kamenskou
	10:00	tvůrčí činnosti
	14:30	canisterapie s panem Trojanem
Středa	10:00	keramická dílna / čtení v knihovně
		setkání u kávy
Čtvrtek	10:00	vaření
		společenské hry
		výuka Univerzity třetího věku
	11:20	pojízdná prodejna
	13:00	výuka Univerzity třetího věku
	15:00	výuka Univerzity třetího věku

Pátek	10:00	čtení, audioknihy
	10:00	společná modlitba
	10:30	bohoslužba v kapli domova

CO SE DĚLO U NÁS V DOMOVĚ V SRPNU

Měsíc srpen započal 3. srpna návštěvou ministra zahraničních věcí Lubomíra Zaorálka v doprovodu hejtmana Kraje Vysočina Jiřího Běhounka a jeho náměstků Pavla Fraňka a Vladimíra Novotného. Průvodcem po domově, terapeutické zahrádce i parku jim byl pan ředitel. Návštěva přijala pozvání také na diskuzi s vedením domova.

V pondělí 7. srpna přijela do domova posádka rychlé záchranné služby z Velkého Meziříčí s primářem Milanem Korsou, který se na úvod ujal přednášky o povolání záchranářů a poté spolu se záchranářkou i řidičem ukázali vybavení a příslušenství vozu.

Úterý 8. srpna patřilo přednášce z kurzu Letní školy seniorů, tentokrát na téma Hudba, která léčí, aneb co je to alikvótní zpěv, jaký má vliv hudba na naše zdraví a na závěr zpěv s harmonikou s panem Karlem Kekeši.

V pondělí 21. srpna domov navštívili korejští studenti. Dobrovolníci z Jižní Korey si pro nás připravili bohatý program. Dopoledne proběhly dvě přednášky o tamní kultuře a tradicích s ukázkami bojového umění, tance masek i moderního tance. Odpoledne jsme

měli možnost ochutnat korejskou kuchyni. Dobroty pro nás také uvařili sami studenti.

I v úterý 22. srpna byl v domově bohatý program. Dopoledne k nám přijela kapela Šafářanka z Domova Kamélie z Křižanova, která nám hrála k tanci i poslechu. Na slavnost přijaly pozvání také pracovnice a klientky Domova pro seniory Koutkova-Kubešova z Třebíče. Odpoledne opět probíhala výuka v rámci Letní školy seniorů na téma Náboženství kolem nás s panem Josefem Kaňkou.

O víkendu 26. a 27. srpna k nám přijela velmi netradiční návštěva. V našem domově probíhalo natáčení filmu s pracovním názvem Chvilky režisérky Beáty Parkanové. Vybrala si toto prostředí, neboť tady u nás bydlel její dědeček pan Vojtěch. V natáčených scénách se objevují herci jako Jenovéfa Boková, Jaroslava Pokorná, Taťjana Medvecká či Ladislav Trojan. Někteří klienti měli dokonce možnost se natáčení aktivně zúčastnit, konkrétně pan Hasoň a paní Kotíková. Snímek by se měl objevit v kinech příští rok.

Ve středu 30. srpna přibyla do Galerie stoletých fotografie paní Maškové, která sté narozeniny oslavila v květnu. Fotka vznikla ve spolupráci s Domem dětí a mládeže.

POZVÁNKA NA AKCE V ZÁŘÍ

5. září/ úterý

Letní škola seniorů v jídelně domova – Stop smutku a start smíchu, aneb jóga smíchu ve spojení s léčebnou metodou STOP-START Vás pobaví a naučí, jak se bleskově zbavit trápení

7. září / čtvrtek

Zahájení výuky Univerzity třetího věku – Lety do vesmíru s RNDr. Milanem Kameníkem

15. září/ pátek

Návštěva profesionálního kuchaře z Podravky

21. září/ čtvrtek

Výuka U3V – Lety do vesmíru II. s RNDr. Milanem Kameníkem

25. září/ pondělí

Tvoření s Chaloupkami

PĚSTOVÁNÍ

HORTENZIE V KVĚTINÁČI

Mohutné rostliny hortenzie velkolisté mají velká kulovitá květenství v bílé, růžové nebo modré barvě a jsou skutečnou okrasou interiéru, ze které se můžeme těšit několik týdnů.

Je jich celá řada druhů. U nás se na zahradách nejvíce pěstují hortenzie stromečkovitá a hortenzie latnatá, populární je rovněž lijánovitě rostoucí hortenzie popínavá. Hortenzie velkolistá se však pěstuje i v květináči a slouží jako hrnková květina ke zkrášlování bytů. Zkrášlování je to pravé slovo, protože málokterá květina má tak elegantní a výrazné květenství. Je složeno z desítek květů jasných pastelových barev.

Původem je tato hortenzie z Japonska, kde rostla divoce na ostrově Honšú, v Evropě se pěstuje od 18. století a u nás od století devatenáctého, později, za první republiky, nabízely zahradnické

podniky především bílé kvetoucí odrůdy na výzdobu kostelů. Sortiment se však od té doby změnil k nepoznání. Jako výsledek intenzivního šlechtění je na trhu v současné době řada nádherných, jedno i dvoubarevných odrůd, ale třeba i odrůda se zvlněným okvětním plátkem a další. Ty vznikly v mnoha případech komplikovaným křížením.

U této rostliny je zajímavé, že stejná odrůda má různý odstín květů podle kyselosti substrátu, ve kterém roste. Je-li v půdě hodně přírodní neupravené rašeliny a půda je tedy silně kyselá, jsou růžové odrůdy světle modré. Aby byla tato barva ještě intenzivnější, při pěstování rostliny ji zahradníci zalévají třikrát týdně roztokem kamence, který obsahuje ionty hliníku. Ty změni barviva v květu na výsledný sytě modrý barevný odstín. Při mírně kyselé půdní reakci jsou květy růžové nebo červené.

Hortenzie má ráda dostatek světla, ale sluneční úpal jí nesvědčí. Latinsky se nazývá *Hydrangea*, což odkazuje na její potřebu pravidelné zálivky. Přílišné přeschnutí substrátu v květináči ji může poškodit, a i když ji později vydatně zalijeme, rostlina zůstane rozkleslá. Nesmíme zapomenout ani na pravidelné hnojení, jinak listy ztratí tmavě zelenou barvu. Většina odrůd, které lze zakoupit v květináči, není dostatečně mrazuvzdorná, takže tyto hortenzie nemůžeme po odkvětu zasadit na zahradu - vymrzly by. Pokusíme se je naopak přezimovat.

Potřebujeme světlou místnost, v níž budeme udržovat teplotu kolem 10 °C.

Autorem je Josef Černý

Zdroj textu: <http://www.ireceptar.cz/zahrada/pokojove-rostliny/hortenzie-v-kvetinaci-muzete-pestovat-jako-okouzljivi-pokojovky/>

Zdroj obrázků: www.google.com

HOROSKOP

PANNA (VIRGO) 23. 8. – 22. 9.

Nový rok vás přivítá s příznivou možností změnit svoje zaměstnání v rámci stejného oboru, kdo si bude chtít nechat nějaký čas na rozmyšlenou, bude mít čas do března. Tyto změny budou pozitivní a v rámci kariéry ještě více zhmotní vaše cíle. V průběhu roku nebudete mít už potřebu nic měnit, nebude vám chybět pracovní nadšení a úsilí. Některé studenty může však překvapit v červenci planeta Merkur, kdy budou muset skládat zkoušky.

Dramata rodičů s dětmi vzniklé v minulém roce se mohou objevit od května, bude potřeba si dořešit tyto vztahy předem, protože mohou mít trvání až pak do října. Partnerské vztahy procházejí v tomto roce zkouškou trpělivosti a taktu, některé svazky mohou pod tlakem nedořešených témat krachovat, možná objevíte ve vztahu nefunkčnost a destruktivní tendence z jeho dalšího pokračování, anebo se jen prostě pokusíte o změnu. Závěr roku však bude pro vás radostným prožitkem sounáležitosti a upevnění porozumění.

Tento rok bude prosperující, objeví se příležitosti ke zvýšení vlastního jmění. Měsíc duben a květen pro vás bude nejprínosnější, kdy může nastat zvýšení platu, náhlé dědictví, anebo objevení se jiného nečekaného zdroje. V srpnu mohou přijít nečekané výdaje pro domácnost nebo u někoho ztížená možnost financovat náklady na bydlení.

Zdroj textu: Zemědělský kalendář 2017

VÝZNAMNÉ DNY A VÝROČÍ V ZÁŘÍ

- 1. 9.** Světový den míru – od roku 1959, vyhlásilo OSN
- 8. 9.** Mezinárodní den gramotnosti
- 22. 9.** Světový den bez aut
- 25. 9.** Mezinárodní den neslyšících
- 28. 9.** Státní svátek ČR – Den české státnosti
- 30. 9.** Světový den srdce

30. 9. Mezinárodní den překladatelů – slaví se na sv. Jeronýma, patrona překladatelů.

5. 9. 1857 zemřel **Auguste COMTE** (160. výročí), francouzský filozof a sociolog (narozen 19. 9. 1798).

9. 9. 1912 zemřel **Jaroslav VRCHLICKÝ** (105. výročí), vlastním jménem Emil Frida, básník, prozaik, dramatik, literární a divadelní kritik a překladatel (narozen 17. 2. 1853)

12. 9. 2012 zemřel **Radoslav BRZOBOHATÝ** (5. výročí), herec (narozen 13. 9. 1932)

15. 9. 1867 se narodil **Petr BEZRUCH** (150. výročí), vlastním jménem Vladimír Vašek, básník a prozaik (zemřel 17. 2. 1958)

17. 9. 1832 se narodil **Miroslav TYRŠ** (185. výročí), historik umění a zakladatel SOKOLA (zemřel 8. 8. 1884)

23. 9. 1907 se narodil **František FILIPOVSKÝ** (110. výročí), herec a režisér (zemřel 26. 10. 1993)

30. 9. 2002 zemřel **Miloš MACOUREK** (15. výročí), básník a prozaik, autor knih pro děti (narozen 2. 12. 1926).

*Zdroj textu: https://issuu.com/kjm_brno/docs/kalendarium_2017_web/1?ff=true&e=2297487/41564767

VÝZNAMY JMEN

1. 9. Linda – germánský či španělský původ, jméno znamená krásná, mírná, nebo jemná,

Samuel – hebrejský původ, znamená jméno Boží,

2. 9. **Adéla** – germánský původ, znamená bytost ušlechtilá, vznešených způsobů,
3. 9. **Bronislav, Bronislava** – slovanský původ, jméno se vykládá jako slavný bojovník,
4. 9. **Jindřiška** – německý původ, znamená vládkyně domu, **Rozálie** – latinský původ, jedná se o obdobu jména Růžena, význam jména je tedy růže, či královna květin,
5. 9. **Boris** – slovanský původ, význam jména je slavný bojovník,
6. 9. **Boleslav** – slovanský původ, význam jména je více slavný,
7. 9. **Regína** – latinský původ, význam jména je královna,
8. 9. **Mariana** – latinský původ, jméno znamená patřící k rodu Máriů, nebo se jméno vykládá jako složenina jména Marie a Anna, Marie se vykládá jako milovaná Bohem a Anna jako milá a líbezná,
9. 9. **Daniela** – hebrejský původ, znamená Bůh je můj soudce,
10. 9. **Irma** – německý původ, význam jména je silná, pevná,
11. 9. **Denis, Denisa** – řecký původ, jméno vzniklo jako odvozenina řeckého jména Dionýsos, který byl bohem vína. Překládá se jako božské dítě, bůh vína,
12. 9. **Marie** – hebrejský a egyptský původ, význam jména je milovaná Bohem nebo moře hořkosti, **Tobiáš** – hebrejský původ, jméno se vykládá jako Hospodin je dobrotivý,
13. 9. **Lubor** – staročeský původ, jméno znamená libý, líbezný,

14. 9. **Radka** – slovanský původ, jméno se vykládá jako radostná, či radující se,
15. 9. **Jolana** – maďarský původ, význam jména je správná dívka,
16. 9. **Ludmila** – slovanský původ, jméno znamená lidu milá,
17. 9. **Naděžda** – staroslověnský původ, jméno znamená naděje,
18. 9. **Kryštof** – řecký původ, znamená, že nosí Krista v srdci,
19. 9. **Zita** – italský původ, význam jména je štěstí, úspěch,
20. 9. **Oleg** – skandinávský původ, jméno znamená svatý,
21. 9. **Matouš** – hebrejský původ, význam jména je boží dar,
22. 9. **Darina** – jihoslovanský původ, znamená dáreček, dar,
23. 9. **Berta** – německý původ, jméno znamená zářící, skvělá,
24. 9. **Jaromír, Jaromíra** – slovanský původ, znamená jaro slavicí, slavný silou,
25. 9. **Zlata** – římský původ, jméno pochází od názvu kovu zlato, znamená tedy zlatá,
26. 9. **Andrea** – řecký původ, jméno znamená odvážná, statná,
27. 9. **Jonáš** – hebrejský původ, znamená holub,
28. 9. **Václav, Václava** – slovanský původ, jméno znamená více slavný,
29. 9. **Michal** – hebrejský původ, jméno se vykládá podobný Bohu, jako Bůh,
30. 9. **Jeroným** – řecký původ, jméno znamená muž se svatým jménem.

*Zdroj textu: <http://krestni-jmena.cz/vyznam/>

FOTOGALERIE

PRANOSTIKY

Po svatém Václavu beranici na hlavu.

Svatému proroku věřte Michalovi, ten vám o budoucí zimě poví. Když je noc jasná na Michala, to zima přijde vytrvalá. Prší-li v noci před Michalem, mnoho mrazů v zimě nezažijem.

Na den svatého Václava-li hřímá, dlouho ještě teplo bývá.

Když svatý Václav v slunci září, sklizeň brambor se vydaří.

*Zdroj textu: <http://www.pranostik.cz/pranostiky-na-srpen/>

BYLINKOVÝ RECEPTÁŘ

JEŘÁB PTAČÍ

Když se začnou červenat jeřáby, je to neklamný znak blížícího se podzimu. Zním několik míst, kde tyto pěkné stromy hustě lemují cestu, a je radost na takovou krásu pohledět. Vždy mě přitom napadne, jaké množství vzácných vitamínů musí být uloženo v tolika plodech. Ke sběru plodů si vždy najdu strom na vzdálenějším, čistém stanovišti, ne u cesty a automobilovým provozem. Jeřáb se pro průmyslové zpracování pěstuje a občas se dá koupit v prodejně s potravinami v podobě kompotu.

Ve starověku byl jeřáb zasvěcen bohu hromu a měl kultovní význam. Čerstvé plody sloužily jako projímadlo a vyráběl se z nich také ocet. Na Slovensku se z nich pálí silná pálenka, která se po lžících pila jako lék proti úplavici.

Vitamín C se asi nejlépe cítí v červených plodech, neboť po šípcech ho nejvíce obsahují právě jeřabiny. Podle některých zdrojů ho obsahují až dvakrát více než citróny. Díky tomu je jeřáb předurčen k léčení chorob chřipkového původu, cévních onemocnění, paradontózy a avitaminózy. Plody jsou mírně močopudné, zmírňují bolesti kloubů a údů, dobře působí při revmatických chorobách a dně. Pomáhají i při dušnosti, zahlenění a zánětů průdušek.

Jeřabiny mají množství jiných, velmi účinných rostlinných látek, jejichž obsahem se blíží borůvce. Podobně je můžeme použít i proti průjmům a zácpám, neboť regulují činnost střev a normalizují funkci trávicího traktu. Jeřabiny též čistí ledviny od písku a usazenin, mají protibakteriální účinek, odstraňují jarní únavu a příznivě působí na žlučník.

Je škoda, že navzdory dosti častému výskytu a vděčnému sběru se mimořádná výživná a léčebná hodnota jeřábu málo využívá. Jeřabiny můžeme i zavařovat, podobně jako se připravují kompoty jiných druhů ovoce, nebo zalít rumem s trochou cukru jako višně. Pro nejlepší uchování jejich vitamínů a praktické použití se mi osvědčil macerát ve víně.

Konzumovat velké množství čerstvých plodů však nedoporučuji, neboť prohánějí. Tato jejich vlastnost se po usušení nebo zavaření ztrácí.

Autorkou je Aurélia Dugasová

*Zdroj textu: Babiččiny bylinky, A. Dugasová, ISBN 80-7181696-5, str. 139

*Zdroj obrázku: www.google.cz/jeřáb

KDO TO BYL

ZDENKA VORLOVÁ

Ve Velkém Meziříčí je několik ulic nesoucích jména po slavných rodácích. V Děčku se budete moci průběžně o jmenovcích a jejich životech dozvědět víc. Dnes to bude žena, po níž nese název ulice, na které má adresu náš domov.

První moravská malířka (1872-1954)

Výtvarná tvorba Českomoravské vysočiny byla v minulosti prezentována mnoha význačnými umělci. Patřila k nim také Zdenka Vorlová-Vlčková, snad jediná velkomeziříčská rodačka, která vynikajícím dílem proslavila své město.

Jako první z žen byla členkou výtvarných umělců Vysočiny, známou sběratelkou národopisu a první ženou vůbec, jež v bývalém Rakousku-Uhersku získala státní oprávnění pro vyučování kreslení na středních školách. Po boku tehdejších nejvýznamnějších kulturních

osobností bojovala za práva českého lidu, za jeho duchovní povznesení v bývalém poněmčeném Brně i širokém moravském zázemí.

ZDENKA VORLOVÁ se narodila 3. dubna 1872 ve Velkém Meziříčí. Rodinné prostředí, zásluhou otce Antonína Vorla, učitele, později profesora a školního inspektora, byla příznivé umění a malířské i hudební nadání mladé výtvarnice se tak mohlo plně rozvíjet.

Antonín Vorel patřil na přelomu století k hlavním iniciátorům kulturního života. Měl velké pochopení pro kreslířské a malířské nadání své dcery a viděl v něm pokračování svého výtvarného snažení. A tak se Zdenka stala již ve svých šestnácti letech žačkou malířské speciálky vídeňské umělecko-průmyslové školy. Po šestiletém pobytu ve Vídni odešla do Mnichova, kde v letech 1892 až 1896 pokračovala ještě čtyři roky ve studiu na Dámské akademii umění. Po výtvarném vzdělání, doplněném ve vídeňských a mnichovských galeriích i dalším pobytem v Paříži a Římě, skončilo průpravné období Zdenčina života. Rozhodovala se mezi svobodnou dráhou výtvarnice a jistotou pedagogického povolání. Po dlouhých úředních průtazích jí byla povolena státní zkouška a Zdenka Vorlová získala v roce 1898 diplom profesorky kreslení na středních školách. Stala se také první Češkou a vůbec první ženou v Rakousko-Uhersku s touto aprobací.

Kulturní, společenské i organizační dění přivedlo mladou výtvarnici mezi osobnosti zvučných jmen (Joža a Franta Úprkovi, Vilém Mrštík, L. Janáček a další), ale i do prostředí, ve kterém umělecky dozrávala a zanechalo v ní celoživotní zájem o národopis na rodném Horácku, Moravském Slovácku, Valašsku, na rázovité Detvě a později i na slovenském jihu.

Jako profesorka pak působila tři roky v brněnské Vesně. Vinou nemoci se však pedagogické činnosti ujala až v roce 1900. I když krátké, přece jen intenzivně prožité období dovršilo její umělecký růst. Mohla zde uplatnit nejen své nadání, ale i nadšení pro tehdejší kulturu, jako iniciátorka mnoha společenských akcí. Přestože Vorlová měla velmi dobré učitelské podmínky a výhodné kulturní vyžití, vzdala se (snad i pro stále nepevné zdraví) školské práce a věnovala se cele svému umění a národopisu.

Mnohostranná a rozsáhlá tvorba Vorlové zasahovala do všech druhů malířského umění. Obsahuje četné portréty, malby, figurální a žánrové obrázky i krajinky, krojové studie a zátiší, velmi živé i jemné

akvarely zvířat, různé ilustrace, pohlednice a dokonce architektonické návrhy. Vystavovat začala v Brně roku 1902. Pak následovaly výstavy ve Vyškově, Hodoníně a dalších městech. Roku 1905 se odstěhovala za rodiči do Vyškova, kde se seznámila se svým celoživotním druhem, podporovatelem jejích uměleckých snah, profesorem Vlčkem. Tak se také ustálila její umělecká signatura: Zdenka Vorlová-Vlčková.

Po dvou letech odešli manželé do Prostějova, ale už v r. 1908 se vrátili do Brna, kde Vorlová pokračovala v přerušené společenské a kulturní činnosti, a rozvinula také svoje sběratelské záliby. Po získání stipendia odjela r. 1913 do Paříže, kde na École de la Grande Chaumière pobyla téměř půl roku.

První světová válka překazila malířce mnohé plány a působila depresi na její právě vrcholící tvorbu. Po překonání stagnace začalo pro Zdenku krátce po válce období cestování. Oblíbené motivy zpracovávala na slovenské Detvě, po dvou letech pak na cestě do Itálie a na Sicílii. Pak následovala Bosna a Hercegovina, Holandsko, Belgie, Německo, Dalmácie, Anglie, atd. V radě měst Evropy vytavovala svou malířskou žeň.

Cesty doma a v cizině se staly pro Vorlovou trvalou školou. Pilně všude studovala lidové typy, architektury, krajiny a moře i umělecké poklady v galeriích a muzeích. V letech mezi válkami pak žili v Praze, příliš daleko od inspiračních zdrojů a prostředí Slovácka, s nímž srostla a se kterým už nikdy neměla tak bezprostřední styk, jako za éry brněnské.

Těsně před II. světovou válkou se manželé Vlčkovi usadili ve Velkém Meziříčí, kde si malířka zařídila ateliér na Lipnici, v domě po rodičích, a oba se zde ihned zapojili do veřejné činnosti.

S uměleckou prací pokračovala Vorlová i za okupace, kdy vznikl také obraz „Lidice“. Po válce uskutečnila samostatnou výstavu v rodném městě, Jihlavě a Brně. Byla ještě plná elánu a zajímalo ji všechno dění kolem.

Velkou část své tvorby Zdenka Vorlová věnovala rodnému městu a okolí. A tak vznikly pohledy na město z okolních kopců, panorama Velkého Meziříčí - rozměrný obraz pro zdejší spořitelnu a jiné. Byla

vydána i řada pohlednic s těmito i dalšími motivy, dochovala se i řada drobných kreseb, náčrtů, skic a akvarelových studií. Zpodobnila a zaznamenala mnoho meziříčských míst, těch zachovalých nebo těch, jež dávno patří minulosti: dřevěné mosty na Moráni a na Ostrůvek, starý mlýn a renesanční Dolní bránou, meziříčské jarmarky i tehdejší poštovní dostavník. Z pozdějších námětů zámek, kostel, náměstí a řada dalších. Motivy pro její práci se nabízely i v okolí: Nesměř, kostelní návrší v Mostištích, podzimní alej na silnici k Uhřínovu, Pustina u Měřína, zámček v Černé, lesnatá krajina u Oslavice, Budišov, Tasov a jiné.

Ještě jako dvaosmdesátiletá malovala v létě 1954 pohled na rodné město. V ten samý rok v září se rozjela do Prahy, kde měla být a zároveň ateliér na starých zámeckých schodech, kam zajížděla na zimní období. Cestou však onemocněla a v Praze pak 28. září 1954 zemřela.

Zanechala po sobě odkaz, čítající tisíce prací a dokumentů: desítky ilustrací k lidovým písním, mnoho mužských a ženských aktů i kreseb zvířat, obrazy květin a zátiší, portréty, figurální i pohybové studie, kopie ze zahraničních muzeí, atd.

Zdenka Vorlová-Vlčková i svou pozůstalostí zůstala Meziříčanům věrná. Z každé její práce vyzařuje láska k životu, každé její dílo dokresluje lidský i umělecký profil této pilné a skromné umělkyně,

jejíž tvůrčí duch po sobě zanechal v našem kulturním životě výrazné stopy.

Zdroj: <http://www.bory.cz/cs/organizace-a-spolky/klub-dobre-pohody/431-o-malice-zdence-vorlove-vlkove>

POVĚSTI Z VELKÉHO MEZIŘÍČÍ

PROČ V MEZIŘÍČÍ SYPALI CESTU KE HŘBITOVU, KDYŽ ZEMŘELA ŽENA

Mladý ševcovský tovaryš Josef se vrátil z vandru. Prošel pěkný kus světa, byl ve Vídni, byl v Paříži, dostal se dokonce až do Holandska. Ale začalo se mu ve světě stýskat po domově, zatoužil vrátit se do rodné chalupy, která stála v Meziříčí na Bezděkově. A třebaže ho zdržovali, vydal se na cestu a s podzimem dorazil na Moravu a jednoho dne vstoupil Horní branou do města.

Došel k chalupě, kde bydleli rodiče. Vzal za kliku a bylo zavřeno. Zatloukl na dveře, nikdo mu nepřišel otevřít. Klepal na okno a zarazil se. Bylo nemyté a uvnitř plné pavučin. A jeho maminka byla přece tak pořádná! Podíval se před dveře a viděl, že cestička k nim zarůstá trávou. Nevěděl, co si má myslet. A jak tak stál, otevřely se dveře u sousedního domku a vyšla Kačka, sousedova dcera, kterou znal.

„I ty můj chudáčku,“ spustila, jak uviděla Josefa. „Toho ses nenadál, vid', že ti nikdo neotevře? Jo, jo, můj milej, když on pantáta s panímámou už rok spí tuhle na Moráni. A klíč k domu máš na radnici.“

Josef zůstal jako zkamenělý, nevěděl, co dělat. Ale pak se sebral a šel si pro klíče. Vrátil se nimi domů, otevřel a díval se na známou síňku. Ještě tu visela mámina zástěra. Jinak na všem leželo plno prachu, pavouci tu tkali svoje sítě, zima vanula ze všech koutů, prázdně všude. Sedl si ke stolu a dal se do pláče.

Najednou vrzly dveře a jimi vešla Kačka. V jedné ruce nesla hrnek mléka a ve druhé velký kus buchty.

„Potěš tě pánbu ve tvém zármutku, Josefe. Však jsem si myslela, že ti bude samotnému smutno a že taky budeš mít hlad. Tak ti nesu něco na zub.“

A s těmi slovy postavila jídlo před něj a sedla si na kraj lavice proti němu. A zatím co Josef jedl, povídala mu o rodičích. Byl jí vděčen za ta laskavá slova, a když odešla, byl skoro nerad. Začal myslet na to, jak bude teď žít.

Za několik dní začal ševcovat. Byl zručný řemeslník a to, co se naučil ve světě, dobře se mu teď hodilo. Všecky parádivé sousedky si u něho nechaly dělat boty, když se dozvěděly, kde všude byl. A Josef dělal boty podle poslední módy.

Ženské z okolí začaly mluvit o tom, že by se měl mladý mistr oženit. A každá hned věděla o nějaké nevěstě, která by se k němu hodila.

Ale Josef se z těch námluv vždycky vytočil. A když mu povídaly o děvčatech, měl na mysli Kačku, jak ho pěkně přivítala. Snad by si měl vzít ji.

Jednou v hospodě o tom pověděl kamarádům. Všichni mu to rozmlouvali. „Ty blázne, to by sis dal! Vždyť je to nejhádavější holka ve městě! Hubu má jako šlejfír, ani policajt před ní neobstojí. Lidé by se tvému domu zdaleka vyhýbali.“

Ale Josef tomu nevěřil, protože k němu Kačka byla vždycky hodná a milá.

A tak se s Kačkou oženil. Sotva se k němu po veselce přistěhovala, už poznal, jak se spálil. Tenkrát slyšel poprvé její vyřídilku. Pozdě litoval.

Od té chvíle, co se k němu přistěhovala Káča, bylo po klidu. Sotva slezla z postele, už začala vyčítat, že musí vstávat, vařit snídani, podojit kozu, uklízet, prát, zašívát, vařit a chodit na trávu, prostě nic jí nebylo po chuti, s ničím nebyla spokojena, i když Josef dělal, co jí na očích viděl. I zákazníci k němu přestali chodit a zvali si Josefa brát míru domů, jen aby se nemuseli potkat s Káčou.

Josef se nad tím trápil a z lítosti začal chodit do hospody a tam mezi bratry z mokré čtvrti oplakával svůj osud. Samozřejmě, že se to Káča dozvěděla a že jí to bylo proti mysli. A když se Josef vrátil v dobré náladě, strhla se obyčejně bouřka a leckdy v ní i uhodilo.

Tak plynul rok za rokem a Káča byla stále stejné drčna a Josef čím dále větší chudák. Přešlo dvacet let. Už jim oběma začaly hlavy šedivět. Nejvíce Josefa mrzelo, že nemají děti, že jeho domek přijde jednou cizím lidem. A pak pil stále častěji a více.

Až jednou ráno ...

Probudil se a viděl, že Káča sedí u kamen na truhlíku a vaří snídani. A mlčela! Josef se oblékl a umyl, sedl k verpánku a začal pracovat. Ale zdálo se mu něco v nepořádku, chyběl mu Káčin křik. Co je jen s ní, že nerepetí?

A Káča stále nic. Beze slova mu na stůl postavila jídlo a dala se do úklidu. Konečně si Josef dodal odvahy a zeptal se jí: „Copak se ti stalo, Kačenko, že dneska ani nemluvíš?“

Káča vzdychla a odpověděla: „Milý muži, myslím, že je se mnou zle. Jsem nějaká slabá a sotva se držím na nohou. Pomoc mi do postele a běž pro pana pátera, aby mne připravil na tu dalekou cestu.“

Josef nevěřil vlastním uším, ještě Káču chlácholil, že nebude tak zle a pak se oblékl a šel na faru. Jenže v hospodě se stavil na posilněnou v hospodě a tam prozradil, kam vlastně jde.

„A co, s panáčkem to nespěchá. Napij se s námi! Vždyť na tebe se začíná smát štěstí! Budeš vdovcem a leckterá holka i vdova si tě rády vezmou. A to pak teprve poznáš, jaký budeš mít život, jako v ráji.“

Z jedné skleničky byla druhá, třetí, bylo jich moc. A tak se Josef dostal na faru až po poledni. Panáček právě vstal od stolu a chtěl si jít lehnout, ale rozmyslil se a šel s Josefem.

Když lidé viděli jít Josefa s knězem a kostelníkem, začali se k nim přidávat, protože slyšeli, že je s Káčou zle.

Stejně přišli pozdě. Káča ležela v posteli studená a ztuhlá.

Josef se dal do pláče. Ani nevěděl, jestli radostí, nebo jestli mu je té hubaté ženské líto.

Zatímco nebožku umývali a strojili, šel Josef koupit truhlu. Když se vrátil domů, Káča už s podvázanou bradou ležela na prkně, za hlavou jí blikala lampička a kolem klečeli lidé a modlili se za ni.

Josef se ztratil do hospody a vrátil se až ráno.

Třetího dne byl funus.

Byla zima, večer si na kopečku u hřbitova udělali kluci klouzačku, v noci na ni napadl sníh. Průvod šel pomalu k vratům.

Káču v truhle nesli čtyři nosiči. Najednou tomu zadnímu ujely na klouzačce nohy, upadl, podrazil nohy přednímu nosiči a už se váleli na zemi všichni čtyři, truhla spadla a nárazem se o zem otevřela. Ale to nebylo všechno! Káča se v truhle posadila živá a zdravá, promnula si oči, a jak viděla kolik je tu lidí a co se vlastně děje, spustila naplno stavidla své výřečnosti.

Smuteční hosté se nejprve zděsili, ale když uslyšeli její hlas, rozutekli se do jednoho. I pan páter utekl.

Jenom Josef stál celý zkoprnělý. A na jeho hlavu dopadaly Káčiny výčitky.

„To by se ti tak hodilo, abych umřela, co? Už ti jistě vyhlídli nějakou novou. Však já tě znám, ty tichá vodičko. Ale nepovedlo se ti to! A teď hybaj, seber truhlu a odnes ji domů. Přece ji tady nenecháme, stála fůru peněz!“

Vyskočila z truhly a pelášila domů, protože jí zábly nohy obuté jen v punčochách. A Josefovi nezbylo než sebrat truhlu a jít za ní.

Jak u nich bylo dál, to už se nevypravuje, ale žili ještě dalších dvacet let.

Ten nepovedený funus měl však za následek jinou věc. Na nejbližším zasedání městské rady se sešli moudří otcové města a mluvilo se i o Josefovi. Mnozí radní měli ženy podobného ražení, jako byla Káča a ti dostali strach, aby se jim nestalo to, co se přihodilo Josefovi. I smluvili se a prosadili v obci, že kdykoliv se bude pochovávat žena, bude se

cesta ke hřbitovu, i kdyby to bylo v parném létě, sypat vždycky pískem, aby se mrtvé nemohly probudit a vrátit zase domů.

A tak od těch dob musel městský slouha vždycky, když nesli ke hrobu ženu, posypat cestu na celém kopečku pískem.

*Zdroj textu: *Pověsti z Velkého Meziříčí a okolí*. Ilustroval Oldřich INOCHOVSKÝ. Žďár nad Sázavou: M. Smejkal, 1996.

*Zdroj obrázků: <https://www.google.cz/>